

исследуемого периода наибольшее количество убыточных предприятий приходится на 2013 г. Также отмечается, что увеличение доли убыточных предприятий прослеживается именно с 2008 г. и связано с началом и следствием мирового экономического кризиса. Предложены показатели, с помощью которых можно отобразить интенсивность и масштаб протекания процессов банкротства. По расчету этих показателей и проведен анализ деятельности института банкротства в экономике Украины, осуществлена оценка его функционирования согласно рейтингу Всемирного банка «Doing Business 2014».

Предложены направления повышения эффективности деятельности субъектов хозяйствования. Выявлено, что одним из важных факторов, с помощью которого можно уменьшить количество предприятий-банкротов, является соблюдение надлежащего выполнения своих задач службой контроллинга.

Обоснована целесообразность совершенствования мероприятий с применением механизма предупреждения банкротства.

Ключевые слова: банкротство, ликвидность, эффективность, санация, финансовый кризис, контролинг.

Shmatkovska Tatjana, Agres Oksana. The Evaluation of Processes of Bankruptcy in Ukraine in the Aspect of the Development of Controlling at the Enterprise. In the making of market economy in Ukraine many enterprises appeared in the crisis state. This is due to the influence of the unstable environment and inadequate behavior of most business entities, which ultimately leads to bankruptcy. The article discusses the economic substance of the concept of bankruptcy. As an economic phenomenon bankruptcy directly associated with a reduction in its effectiveness. The study found that over the past 14 years, the share of unprofitable business entities in the economy was at least a third.

The reasons for a sufficiently high number of loss-making entities operating in Ukraine's economy. The combination of negative factors such as tax and administrative burden of objective economic circumstances forced entrepreneurs go into the shadows or massively suspend activities, business freeze until better times. Revealed that during the period the largest number of unprofitable enterprises account for 2013. The report states that, the indexes with which to display the intensity and scale of the processes of bankruptcy. For the calculation of these indicators and the analysis of activity of the Institute of bankruptcy in Ukraine's economy, the estimation of its operation, the estimation of its operations under the World Bank «Doing Business 2014».

Directions improve the performance of business entities. Revealed that one of the important factors to help you reduce the number of bankrupt enterprises is to respect the proper performance of the tasks of controlling service.

The necessity of improving the application of the measures to prevent bankruptcy.

Key words: bankruptcy, liquidity, efficiency, financial rehabilitation, financial crisis, controlling.

УДК 657.2.016

Петро Хомин – доктор економічних наук, професор кафедри обліку й аудиту Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Облікова теорія чи дигести метрів та їхня дилатація «дециметрами»?

Висвітлено проблему поверхово-полегшеного компілювання т. зв. наукових публікацій з удосконалення облікової теорії, які конструюються за псевдонауковим шаблоном. Наголошено, що подібні компілятивні вправління нічого корисного для розвитку облікової теорії не містять. Підкреслено необхідність використання при розкритті філософських категорії й процесу пізнання в теоріях обліку, їхній оцінці, аналізі основних положень і понять, монографій або ґрунтовних статей світового рівня.

Ключові слова: бухгалтерський облік, облікова теорія, метатеорія, псевдонаукові тлумачення, компіляція, плагіат.

Постановка наукової проблеми та її значення. На жаль, шаблон псевдонауковості в останні роки затопив облікову теорію настільки, що, замість дослідження її проблематики, маємо здебільшого дилатацію, тобто розтягнення на тому ж копілі скороспілими «дециметрами» дигест¹ зі зведенням прокислого суслу «метрів», які переливають його з одного бурдюка в інший, стверджуючи, що нібито це витриманий марочний брют. Причому настільки агресивно, що й ті, хто міг би продовжувати копіткий

¹ Дигести (латин.) – зведення уривків творів.

© Хомин П., 2015

пошук у царині облікової теорії, збиваються на таку дилатацію, воліючи не ускладнювати собі здобуття наступних наукових титулів. У результаті виникла загроза втрати й тих здобутків, які вивели облікову теорію в ХІХ й почасті ХХ ст. на рівень науки, не кажучи вже про необхідність її розвитку, що особливо актуально зараз, коли обсяг інформації зашкалює, створюючи «шуми», без уваги на її раціональність й економічність. Отож очевидно, що дослідження причин такого явища має важливе наукове й практичне значення.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Аби не уподібнюватися до тих «дециметрів», які намагаються догодити метрам, потішаючи їхнє ego включенням прізвищ у трафаретну алфавітну обойму, обійдемося без цього. І не тому, що спочатку заявляється про глибину розкриття названими в алфавітному порядку авторами «теоретико-прикладних проблем... концептуальних засад організації... обліку», а потім текст продовжується як курйоз, побудований за філософським законом заперечення заперечення, мовляв, «ці дослідження мають переважно фрагментарний характер, не надаючи цілісної узагальненої картини щодо теоретико-методологічних засад організації та використання в господарській діяльності суб'єктів господарювання... обліку». Чи використовується подібний штамп: «Загальні засади формування та вдосконалення облікової теорії, пропозиції щодо її кардинального оновлення наведені у працях таких учених» (далі той самий принцип відбору прізвищ від А до Ш, із деяким порушенням алфавітності їх наведення), який, проте, не відрізняється за конструкцією від попереднього, оскільки тут поряд із відзначенням розкриття ними «важливих теоретичних аспектів облік» усе завершується тим самим перелицьованим закидом щодо відсутності «цілісної сучасної теорії (теоретичного підґрунтя) науки про облік в умовах інформаційного (постіндустріального) суспільства...», адже виявляється й у них «питання розвитку теорії обліку мають фрагментарний характер»¹. Хоча треба було відсепарувати з цього списку принаймні автора, завдяки якому вдалося зробити цю кальку. Адже в нього першого виникло переконання, що «... спостерігається повна невідповідність між поняттям "теорія" ...» та тим примітивним тривіальним набором окремих фрагментарних малопов'язаних між собою і не аргументованих процедур ведення обліку, відомих ще за часів середньовіччя, який видають за теорію» [2, с. 5]. А передусім тому, що будь-яка наукова проблема надто багатогранна, аби її можна було розв'язати в одній статті, тому й окреслену доводиться конкретизувати у вужчому плані, а не в ракурсі «концептуальних засад» чи «кардинального оновлення облікової теорії в умовах інформаційного (постіндустріального) суспільства».

Формулювання мети та завдань статті. Зважаючи на те, що подібні компілятивні вправління нічого корисного для розвитку облікової теорії не містять, а навпаки, як бачимо, зводять дослідження, можливо, й перспективних авторів, на манівці, метою статті та її завданнями визначено критичний розгляд низки однакових псевдонаукових тлумачень, котрі наразі ще не відійшли в небуття, подібно до недавніх «пропозицій щодо кардинального оновлення облікової теорії» з допомогою «глибокодумного осмислення» надуманої різниці між витратами й затратами – синонімами. Проте без застосування згаданого в одній із цитованих перед тим публікацій контент-аналізу, тобто науково-психологічного дослідження текстів, оскільки не вважаємо, що ці автори писали їх під впливом галюцинацій, навіть якщо вони самі визнають нереальність «генерованих уявних категорій».

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Спори компіляцій і плагіату настільки засіялися в обліковій теорії, що вона поступово перетворюється у твань, на міцелії якої проростає все більше й більше псевдонаукових блідих поганок – т. зв. «фахових статей», у яких фаховістю й не пахне, чи таких же абстрактів-монографій із дисертаціями на додачу, які інтенсивно засмічують її «плесо», котре дісталось нам від класиків. Отож подальше ігнорування цього неприпустиме, позаяк клонування компіляцій і плагіату поступово перетворить у процес деградації не лише теорію бухгалтерського обліку, але й затягне в його вир самих науковців, оскільки поза тим, що воно загальновідоме, науковцями сором'язливо замовчується.

Тому, замість розв'язання наукових проблем, здебільшого всі зусилля кинуті на погоню за кількістю тез, статей і монографій, у яких увагу зосереджено на компілятивному вуалюванні

¹ Зважаючи на те, що збіг стилістики, виділений нами півжирним шрифтом, можливо цілком випадковий, посилання не наводимо, сподіваючись на змогу авторів цитованого тексту перебороти таку ваду.

почерпнутих із чужих публікацій, здебільшого з навчальних посібників або підручників, сумнівної вартості тверджень, які лише примножують список тих, кого український корифей облікової теорії М. Білуха відносив до «невігласів і псевдовчених, які намагаються зруйнувати вітчизняну систему бухгалтерського обліку» [1, с. 2]. Очевидно, що чільне місце в ньому уготовано компіляторам і плагіаторам.

Отож, аби не потрапити в нього, треба десятою дорогою обходити спокусу увійти в науку, намагаючись не вмінням, а кількістю скопійованих або й скопійованих чужих публікацій замінити брак власних нетривіальних міркувань, що через погане знання мови, не кажучи навіть про англійську чи німецьку, оскільки більшість текстів такі компілятори черпають саме з російськомовної перекладної літератури, призводить до казусів-абракадабр, коли черговий переклад за допомогою комп'ютера перетворює, можливо, і вартий уваги початковий зміст у вірєць, яскраво описаний геніальним І. Франком в оповіданні «Грицева шкільна наука», який може бути зрозумілий хіба гусці.

Наприклад, ще в 1979 р. Р. Рашитов писав: «Необходимость дальнейшего развития и совершенствования теории учета предполагает ее анализ, рассмотрение логики построения, взаимосвязи отдельных сторон, создание целостной картины. Теория, которая изучает, анализирует теорию учета формализованным методом, является метатеорией. Объектом ее рассмотрения является формализованная теория учета. Метатеория пользуется собственными методами исследования. Объект исследования аксиоматизируется и записывается на формализованном языке. Затем проводится содержательный анализ формализованного объекта исследования» [4, с. 17].

Із цього логічно випливає, що якщо мати на увазі, що «подальший розвиток теорії може бути удосконаленим лише тоді, коли сама теорія як цілісна система наукових уявлень буде піддана аналізу з позицій наукознавства і метатеорії обліку» [2, с. 9], то принаймні це треба було би зробити в першу чергу саме з використанням таких «собственных методов исследования». Тим паче, що перший автор цього не зробив, можливо, і виправдано, оскільки в його монографії розглядається інша проблема й метатеорію він згадує лише побіжно.

Проте, на жаль, цього немає і в другого автора, незважаючи на те, що, судячи з назви його монографії, власне вони повинні стати головними при створенні такої «альтернативної парадигми теорії обліку». Принаймні негоже, відмежовуючись від «маловідомих у середовищі науковців компіляторів» [2, с. 5], лише злегка перелицьовувати цитований текст, як очевидно, за допомогою комп'ютерного перекладу: «Метатеорія спрямована на подальший розвиток теорії обліку, аналіз того, що в ній застаріло і що з'явилося нового, ... наскільки логічна конструкція теорії, взаємозв'язки між елементами, непротиворічливість цілісної системи» із додачею тих же формалізацій, аксіоматизацій, ба майже дослівного перекладу: а) «Метатеорія учета – это область, в которой учет соприкасается с логикой, философией, информатикой и математикой» [4, с. 18]; б) «Метатеорія відноситься до такої сфери ..., в якій облік взаємодіє з психологією, логікою, філософією, інформатикою, ... математикою» [2, с. 10].

Правда, наявні й відмінності. Зокрема, Р. Рашитов стверджує, що «к идее создания метатеории учета близко подошли Н. У. Попов (1906 г.) и А. П. Рудановский (1924 г.). Н. У. Попову принадлежит идея создания общей бухгалтерии, которая "...должна последовательно выяснить общие основы неизменных законов и теоретических истин, управляющих сказанными решениями в различных системах счетоводства... Невозмутимо спокойный предмет ее – исследование законов, управляющих теорией систем. А. П. Рудановский, как известно, баланс рассматривал как предмет учета. Теория, которая изучает балансовые отношения, стоит вне теории учета. А. П. Рудановский одним из первых пришел к необходимости создания метатеории» [4, с. 18–19]. А на думку М. Пушкаря, "... до розуміння того, що традиційна теорія описувала і пояснила лише практику обліку" Р. Рашитов, як і В. Палій та Я. Соколов, тільки «практично наблизились» [2, с. 11].

Отож зрозуміло, що на цьому тлі твердження одного з цитованих перед тим авторів нібито «існуючі теорії обліку на світовому рівні далеко випереджають вітчизняну теорію у її сучасному вигляді», є некоректним, навіть якщо це стосується не лише цих учених, але й праць Е. С. Хендріксена й М. Ф. Ван Бреди, М. Р. Метьюса та М. Х. Б. Перери й ін., хоча б у зв'язку з відсутністю підтвердження розкриття ними «важливіших теоретичних аспектів обліку» через банальну причину: у списку використаних джерел їх немає. Та й загалом, такий висновок на основі зарубіжних навчальних видань є применшенням

вкладу метра у формування «цілісної сучасної теорії (теоретичного підґрунтя) науки про облік в умовах інформаційного (постіндустріального) суспільства», який сміливо перейшов рубіж «осучаснення теоретичного базису науки про облік».

Шкода лише, що свою фундаментальну книгу Я. Соколов назвав «Основы теории бухгалтерского учета». Мабуть, він тоді перебував під впливом «положень щодо розвитку теорії бухгалтерського обліку, його принципів, структури, місця в управлінській системі» [3, с. 9], не знаючи ще епохального відкриття: «Слово “бухгалтерський” позбавлено змісту і вживається... лише як ритуальний термін, дань історії, традиція... стало анахронізмом, оскільки підкреслює, що процес обліку пов’язаний з веденням книг», а також конгеніального уточнення: «В докомп’ютерну епоху облік дійсно був книжним, що визначало форму його ведення, а не зміст» [2, с. 5], яке дало змогу перевершити всіх згадуваних перед тим учених. От якби він дав цій книзі назву «Основы метатеории учета», то відразу було би видно, хто лише наблизився, а хто створив «альтернативну парадигму теорії обліку», себто метатеорію.

Думається, і Р. Рашитов нізащо не включив би підзаголовок «Метатеорія» в підрозділ 2. «Розвиток теорії бухгалтерського обліку» своєї праці, якби на той час уже були такі конгеніальні альтернативні парадигмальні твердження. Хіба що зваживши на те, що й у докомп’ютерну епоху облік уже давно не був книжним: досить згадати копіювально-карткову, картково-шахматну, реєстрову, зрештою – журнально-ордерну форми обліку.

А так подекують, що цитований автор ні на йоту не просунувся далі Р. Рашитова й лише повторює його тези, припорошивши їх дещо іншими формулюваннями: замість «проблеми метатеорії» – «завдання». Що абсолютна неправда, незважаючи на оманливе враження на основі порівняння кількості проблем і завдань метатеорії обліку в цих авторів (рис. 1).

По-перше, у другого автора, крім наведених завдань, фігурує ще п’ять функцій і дев’ять сутнісних ознак метатеорії обліку. По-друге, Р. Рашитов лише «наблизився до розуміння того, що традиційна теорія описувала і пояснила лише практику обліку». По-третє, якщо перед тим за декілька сторінок кількість завдань обмежувалася вісьмома й «виявлення елементів теорії, ліквідація старих та введення нових елементів» не зачіпало «їх взаємозв’язку, ліквідації старих та введення нових понять та об’єктів» чи «перегляду окремих елементів теорії на основі запозичення понять із природничих, економічних, гуманітарних, технічних та інших наук», або не виходило за межі «аналізу раціональності структури теорії обліку», то згодом метр передумав і вирішив заодно здійснити «виявлення підсистем обліку та окреслення їх меж». По-четверте, спохватившись, що перед тим забув про «інвентаризацію існуючих понять теорії та приведення їх до сучасного рівня розвитку науки і техніки», узявся за такий «перегляд».

Інша річ, що до цього справа не дійшла й жодного з цих завдань при «створенні альтернативної парадигми теорії обліку» не вдалося виконати. Але тут на заваді стала поважна причина: через видумування кожен раз інших ефемерій не тільки до цих завдань, але й інших, як-от доволі давні (2000 р.) запевнення «запропонувати концептуальні основи національної системи бухгалтерського обліку» й «довести доцільність виділення... самостійних підсистем обліку і визначити межі їх застосування», наразі черга не дійшла.

Ну, а «дециметри» чекають на готове. Загалом же на них не варто особливо покладатися, бо якщо метр плутається в сутності понять й елементів теорії, то очевидно, що «дециметри», навіть запозичивши щось із природничих, економічних, гуманітарних, технічних та інших наук, таке накрутять унаслідок «приведення їх до сучасного рівня розвитку науки і техніки», що хоч сядь і плач, а хоч стоячи реви. Як ото вже згадуване дезавування вкладу в розвиток теорії бухгалтерського обліку метра закидом про фрагментарність його найновіших візій, тим паче, що вони можуть бути основою «створення альтернативної парадигми теорії» чого завгодно, але тільки не обліку. Бо сподіватися, що «метатеорія обліку» спроможна виконати функцію «пояснення процесу пізнання», мабуть, занадто сміливо, оскільки ані знамениті філософи, ні психоаналітик З. Фрейд цього зробити не змогли.

Певна річ, це знає цитований автор, але він, на жаль, обмежився загальником: «Метатеорія виконує різні функції щодо теорії обліку...: пояснення процесу пізнання оточуючого світу (метатеорія аналізує наскільки повно в теорії обліку використовується методологія наукових досліджень і чи відповідає вона рівню розвитку світової науки)» [2, с. 12]. Ото чи не звідти висновок, що «існуючі теорії обліку на світовому рівні далеко випереджають вітчизняну теорію у її сучасному вигляді», підтвердити чи

спростувати який не можемо, бо як у цитованому раніше джерелі, так і в цьому, жодних його доведень немає. Зрештою, як і стосовно інших функцій «метатеорії обліку».

Основные проблемы метатеории учета:		Завдання метатеорії обліку:	
1	разработка методов построения и оценки систем учета	1	оцінка існуючих теорій обліку з точки зору відповідності їх наукового апарату процесу пізнання
2	методологический анализ различных теорий учета	2	аналіз положень і понять, використовуваних у теорії, та визначення їх сутності в нових умовах функціонування системи обліку
3	логический анализ хозяйственной и терминологической базы учета	3	виявлення елементів теорії обліку, їх взаємозв'язку, ліквідації старих та введення нових понять та об'єктів
4	формирование критерия истинности умозаключений в учете	4	аналіз раціональності структури теорії обліку, виявлення підсистем обліку та окреслення їх меж
5	точность учетных данных и точность описаний	5	інвентаризація існуючих понять теорії та приведення їх до сучасного рівня розвитку науки і техніки
6	анализ логической структуры теории учета	6	перегляд окремих елементів теорії на основі запозичення понять з природничих, економічних, гуманітарних, технічних та інших наук
7	учет как инструмент исследования хозяйственного процесса	7	формування теорії обліку з урахуванням кібернетичного, систематичного та інформаційного підходів
8	принципы моделирования хозяйственного процесса	8	використання при формуванні теорії обліку концепції методологічного, історичного і соціологічного дослідження
9	способы описаний в учете, методы оценки информативности и избыточности описаний, множественность описаний	9	оновлення викладу теорії з позицій аксіоматизації, формалізації, математизації та однозначного тлумачення положень і понять науки
10	логический анализ использования метода классификации в учете	10	розробка категоріального апарату теорії
11	принципы математизации и формализации бухгалтерских знаний, методы интерпретации (математической) фактов учета, значение математизации в выводе бухгалтерских умозаключений	11	розробка концептуальної бази науки про облік
12	моделирование как метод учета		
13	принципы моделирования мышления экономиста		
14	учет как инструмент управления хозяйственной деятельностью		
15	принципы принятия решений и формирования хозяйственной политики в учете		
16	способы алгоритмизации учетного процесса		
17	принципы объяснения и прогностики в теории учета		
18	методологические основы интеграции учета в составе единого хозяйственного учета		
19	принципы взаимосвязи учета с планированием и анализом		

Рис. 1. *Формулювання проблем і завдань метатеорії обліку*
Джерело: [4, с. 19–20; 2, с. 29–30].

Та й узагалі, коли братися «розкривати філософські категорії процесу пізнання (у теорії обліку – П. Х.) на найвищому духовному рівні», а не користуватися «духовним надбанням середньовіччя» з книг «нашого часу, які помпезно називають “Теорія бухгалтерського обліку”», а тим більше за «оцінку існуючих теорій обліку, аналіз основних положень і понять теорії та їх адекватність новим умовам, ліквідацію старих та введення її нових елементів», то варто би було проявити «відповідну ерудицію, широкий кругозір, нові підходи до старих істин» і навести кілька десятків монографій, або хоча б ґрунтовних статей цього світового рівня, на основі яких досліджувалось «історію, генезис, протиріччя теорії» [2, с. 5, 14], а не обмежуватися, подібно до «дециметрів», двома-трьома навчальними обліковими виданнями (уже згадуваних Е. С. Хендріксена й М. Ф. Ван Бреди, чи Г. Велша й Д. Шорта), як це робить метр.

Натомість він перемішує з функціями останньої «функції обліку господарської діяльності», «види діяльності», «види підприємства», «концептуальну базу фінансового обліку», «генезис і моделі управлінського обліку та контролінгу» [2, с. 78–207], очевидно забувши, що заявлено-то «створення альтернативної парадигми обліку», позаяк «існуюча теорія так званого “бухгалтерського обліку” вичерпала свій інтелектуальний ресурс» [2, с. 2].

Нам же видається, що причина саме в останньому, бо чого б то вся оця «викомішанка» як починалася, так і завершується *idée-fixe*, замість обіцяної «альтернативної парадигми», квазінауковим висновком, у якому вже й дефініцію *метатеорія* забуто: «Питання розробки теорії обліку повинна стосуватися не дрібного ремонту окремих її положень, а формування нової парадигми» [2, с. 352]. Пам’ятаєте закиди про фрагментарність? Отож бо!

Висновки та перспективи подальших досліджень. Думається, як метрам, так і «дециметрам» варто «застерегтися в тій сміливості» (Ф. Бутинець), із якою вони беруться «вдосконалювати» теорію бухгалтерського обліку подібним чином. Адже вони мали би принаймні звернути увагу, що жоден із зарубіжних учених, на яких вони посилаються як на визначних, чогось не береться за зміну назви «Теорія бухгалтерського обліку» на метатеорію чи щось інше, ба навіть не згадує про таку дефініцію, незважаючи на те, що справді «теорії обліку на світовому рівні» нині дещо попереду вітчизняної.

Позаяк узявши в лапки прикметник *бухгалтерський* у скомпільованій черговій «монографії» чи вимовляючи його на німецький лад із м’яким «L», замінити «процедури й інструментарій обліку п’ятсотрічної давності» на метатеорію неможливо. Тому-то всі такі намагання зводяться до результату, відомого з дитячої казки про змагання пана з ковалем, тобто, замість полагодження карети, – пшиком. Як і вся «нетривіальність» подібних публікацій, котра полягає хіба що в підміні жанру, замість *компілятивні вправлення*, як би мало бути насправді, коли виходити «з того архаїчного й убогого арсеналу знань», котрі тут фігурують, зазначається *монографія*.

І в цьому мимоволі переконує сам же метр подібно до класичного епізоду з унтер-офіцерською вдовою: незважаючи на нібито відкинутий ним «метафізичний тип мислення» й «використання діалектики та системного методу дослідження», далі констатуючи той самий «примітивний тривіальний набір окремих фрагментарних малопов’язаних між собою і не аргументованих» тлумачень, сподіваючись, мабуть, на те, що він міститься «над теорією». Отож, аби не витратити порошу намарно, треба братися за дослідження «глибинних ідей, постулатів і парадоксів, які лежать в основі теорії» (Я. Соколов) бухгалтерського обліку, які можуть бути перспективними, а не піддаватися впливу ефемерій різних верхоглядів.

Джерела та література

1. Білуха М. Т. Проблеми реформування бухгалтерського обліку і контролю в Україні / М. Т. Білуха // Проблеми реформування бухгалтерського обліку у сучасних умовах. – Львів : Львівський нац. ун-т ім. І. Франка, 1997. – С. 1–7.
2. Пушкар М. С. Метатеорія обліку або якою повинна стати теорія : монографія / М. С. Пушкар. – Тернопіль : Карт-бланш, 2007. – 359 с.
3. Пушкар М. С. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні (теоретико-методологічні аспекти) : монографія / М. С. Пушкар. – Тернопіль : Екон. думка, 1999. – 422 с.
4. Рашитов Р. С. Логико-математическое моделирование в бухгалтерском учете / Р. С. Рашитов. – М. : Финансы, 1979. – 128 с.

Хомин Петр. Учетная теория или дигесты метров и их дилатация «дециметрами»? Освещается проблема поверхностно-облегченной компиляции т. н. научных публикаций по совершенствованию учетной теории, которые конструируются по псевдонаучному шаблону некритического восприятия тезиса, якобы название курса «Теория бухгалтерского учета» стало анахронизмом, поэтому ее надо заменить на эфемерию «метатеория». Отмечается, что подобные компилятивные упражнения ничего полезного для развития учетной теории не содержат, а наоборот, сводят исследования к заблуждениям. Осуществлено критическое рассмотрение ряда одинаковых псевдонаучных толкований, которые пока еще не отошли в небытие, подобно до недавних предложений по кардинальному обновлению учетной теории с помощью глубокомысленного осмысления надуманной разницы между расходами и затратами – синонимами. Подчеркивается необходимость использования при раскрытии философских категории процесса познания в теориях учета, их оценке, анализе основных положений и понятий, монографий, или хотя бы фундаментальных статей мирового уровня, а не ограничиваться двумя-тремя учебными учетными изданиями и трафаретным включением фамилий в алфавитную обложку ученых, якобы исследовавших ту или иную проблему бухгалтерского учета.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, учетная теория, метатеория, псевдонаучные толкования, компиляция, плагиат.

Khomyn Peter. Accounting Theory or Digests Meters and Dilatation of the «Decimetres»? It highlights the problem of surface-lightweight compilation e.g. scientific publications on improving the accounting theories that are constructed by pseudoscientific pattern uncritical acceptance of the thesis, the alleged name of the course «Accounting Theory» became an anachronism, so it must be replaced by ephemeral «metatheory». It is noted that similar exercises compilations anything useful for the development of accounting theory does not contain, and on the contrary, reduce the study misleading. It carried out a critical examination of a number of identical pseudointerpretations that have not yet moved into nothingness, like to the recent proposals for a radical renewal of the accounting theory by means of profound comprehension of the difference between the far-fetched charges and expenses – synonymous. It emphasized the need for the disclosure of the philosophical categories of knowledge of theories of accounting, assessing, analyzing the key provisions and concepts, monographs, or at least the fundamental articles of the global level, and not be limited to two or three academic credentials publications and stencil inclusion of names in alphabetical clip scientists supposedly investigated this or that problem of accounting.

Key words: accounting, accounting theory, metatheory, pseudoscientific interpretation, compilation, plagiarism.

УДК 658:657.334.5

Алла Фатенок-Ткачук – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Обліково-аналітичне забезпечення прогнозування в стратегічному плануванні

Прогнозування – передумова формування адекватних стратегічних цілей підприємства та своєчасного коригування наявних стратегій у процесі їх упровадження. У статті ідентифіковано принципи прогнозування з метою стратегічного планування з виокремленням завдань обліково-аналітичного забезпечення. Розглянуто структуру системи обліково-аналітичного забезпечення прогнозування. Систематизовано показники, що використовуються в стратегічному плануванні.

Ключові слова: обліково-аналітичне забезпечення, прогнозування, стратегічне планування, стратегічні цілі, управлінські рішення.

Постановка наукової проблеми та її значення. Становлення ринкової економіки в Україні, поява нових господарських структур різних форм власності, розвиток міжнародних економічних відносин зумовлюють необхідність удосконалення обліку й контролю як складових частин економічної інформації, потрібної для управління.

Оскільки обліково-аналітична інформація забезпечує систему управління необхідними даними та дає змогу прийняти ефективні управлінські рішення, то об'єктивно підвищується роль обліку й аналізу в управлінні господарською діяльністю. Перехід до інформаційного суспільства та наслідки